

економічної вартості відображає зростання доданої економічної вартості на кожну одиницю додатково залучених коштів. Коефіцієнт ефективності розміщення залучених коштів характеризує приріст готівкового обороту підприємства на одиницю залучених коштів. Зниження значення показника є негативним, оскільки свідчить про перевищення вихідних грошових потоків над вхідними. Значення показника обертання залучення коштів відображає швидкість обороту залучених коштів. Зниження значення показника свідчить про зменшення ефективності використання залучених коштів. Рентабельність залучення коштів характеризує наскільки прибутковим є залучення коштів на машинобудівне підприємство. Коефіцієнт зміни дохідності залучення коштів відображає скільки одиниць додатково генерованого доходу припадає на одиницю залучення коштів, а відтак чи ефективно використовуються додатково залучені кошти у господарській діяльності машинобудівного підприємства. Запровадження системи контролю за залученням коштів на машинобудівному підприємстві має стати підґрунтям не лише для формування інформаційної бази для прийняття керівництвом раціональних управлінських рішень щодо фінансового забезпечення потреб підприємства, а й інструментом досягнення основної мети діяльності - підвищення доданої економічної вартості та посилення конкурентних позицій.

Список використаних джерел.

1. [Колодзів О. М.](#) Формування багаторівневої системи показників фінансування діяльності / О. М. Колодзів // [Актуальні проблеми економіки](#). - 2013. - № 8. - С. 32-44.
2. Степура В. В. Удосконалення методичного інструментарію фінансового планування / В. В. Степура // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. - 2014. - № 1. - С. 138-144.

УДК 657.42

НАПРЯМИ АУДИТУ ДОХОДІВ ТОРГОВИХ ПІДПРИЄМСТВ: ВПЛИВ ГАЛУЗЕВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ

О. А. Петрик, І. О. Мариніч

*ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. В.
Гетьмана»*

Важливим видом підприємницької діяльності є торговельна діяльність, яка має провідну роль у розвитку споживчого ринку. Прогресивні зміни у цій сфері за останні роки, а саме використання нових торговельних форматів та технологій продаж, залучення інвестицій та інші, зумовлюють необхідність удосконалення теоретичних і практичних аспектів методики й організації здійснення аудиту торговельних операцій. Нині існують певні проблеми в організаційних і методичних підходах до аудиту доходів торговельних підприємств, оскільки проведення перевірки вимагає від аудитора знання нормативно-правових актів, правильного планування аудиторської перевірки, розробку робочих документів по збору аудиторських доказів.

Суб'єкти торговельної діяльності мають певні особливості функціонування, що, відповідно, впливають на специфіку організації аудиторської перевірки в торгових організаціях:

1) специфічна система обліку руху товарів. Бухгалтерський облік роздрібного товарообороту ведуть тільки у вартісному вираженні за цінами продажу; 2) великі запаси товарно-матеріальних цінностей, тому їх інвентаризація є важливою ділянкою аудиторської перевірки; 3) специфічна система обліку витрат. Видатки торгових підприємств утворюють витрати обігу, які обліковують за видами, статтями і покривають за рахунок доходів підприємства. У торгівлі не застосовують такі поняття, як "калькуляція", "собівартість"; 4) особливий порядок визначення доходу від реалізації, який формується за рахунок торгових націнок на реалізовані товари.

Метою аудиту доходів є оцінювання достовірності, повноти, своєчасності та законності їх відображення за видами бухгалтерського обліку та звітності відповідно до прийнятої облікової політики.

Досить важливим аспектом здійснення аудиторської перевірки є її належне інформаційне забезпечення. Під час проведення аудиту доходів торгових підприємств аудитор необхідно перевірити не тільки правильність ведення бухгалтерського обліку і достовірність формування показників фінансової звітності, а також враховувати вимоги численних законодавчих і нормативних актів у сфері торгівлі.

Аудитор має приймати до уваги, що торговельна діяльність повинна здійснюватись із дотриманням встановлених вимог, зокрема: забезпечення прав споживачів; наявність цінників, документів, що підтверджують якість товарів, тощо; дотримання санітарних вимог; наявність контрольної ваги, реєстраторів розрахункових операцій та інших засобів виміральної техніки; дотримання термінів та умов зберігання товарів, а також правил їх продажу; при розрахунках з покупцями має бути забезпечена достатня кількість розмінної монети, приймання зношених купюр та інші.

Аудит доходів торгових підприємств має деякі специфічні напрями перевірки.

1. Перевірка наявності дозволів на здійснення торгової діяльності. Відповідно до законодавства суб'єкти підприємницької діяльності — юридичні особи для здійснення торгівлі повинні мати: свідоцтво про державну реєстрацію; дозвіл на розміщення об'єкта торгівлі (рішення сесії місцевої ради) або договір оренди приміщення; ліцензії або їх копії, затверджені органом, який її видав; квитанцію про сплату ринкового збору за торгівлю на ринку; документи з оприбуткування товару (накладні, сертифікати якості); електронний контрольно-касовий апарат, що використовується у торгівлі в стаціонарних приміщеннях; а в окремих випадках, передбачених законодавством, товарно-касову книгу.

Порядок організації і здійснення торгової діяльності в Україні передбачає виконання суб'єктами господарювання певних вимог і норм, встановлених чинним законодавством. Однією з таких вимог є ліцензування.

Ліцензуванню підлягають види діяльності, які впливають на здоров'я людини (торгівля спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами, оптова та роздрібна торгівля лікарськими засобами): безпеку держави (торгівля вогнепальною зброєю невійськового призначення та боеприпасами до неї, холодною зброєю, пневматичною зброєю). Тому під час перевірки наявності ліцензій необхідно, звернувшись до законодавства, визначити, які саме ліцензії

повинна мати конкретна торгова фірма, та порівняти з фактичними, які обліковуються на рахунку 127 "Інші нематеріальні активи".

3 1 січня 2015 року відмінено збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності. Тобто при здійсненні господарської діяльності в 2015 році придбавати торгові патенти уже не потрібно. Зазначена норма передбачена Законом України від 28.12.14 року №71-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи».

2. Перевірка наявності та правильності сертифікації (обов'язкової та добровільної) товарів.

3. Інвентаризація. Організація, техніка й документальне оформлення проведення інвентаризації встановлені Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженою наказом Міністерства фінансів України від 2 вересня 2014 р. № 879. Згідно регламентів цього документу аудитор має переконатись, що інвентаризація на торговельному підприємстві проведена в установленому порядку, а виявлена нестача торгових запасів у межах установлених норм природного убутку списана за розпорядженням керівника підприємства на витрати.

4. Перевірка правильності формування цін на товари. Ціна товару встановлюється як договірна між продавцем і споживачем. Аудитор має отримати підтвердження, що до первинної вартості придбаних товарів підприємство зараховує витрати на навантажувально-розвантажувальні роботи, транспортування товарів, страхування ризиків транспортування та інші витрати, пов'язані з придбанням товарів і доведенням їх до стану, придатного до продажу. Також об'єктом аудиторського контролю є правильність встановлення суми торгових націнок на реалізовані товари, які визначаються як добуток продажної (роздрібною) вартості реалізованих товарів на середній відсоток торгових націнок.

5. Перевірка наявності безтоварних операцій. Безтоварні операції можуть як повністю, так і частково бути фіктивними, але всі вони спрямовані на розкрадання товарів або на привласнення грошових коштів.

6. Контроль правильності відображення операцій, що пов'язані з заміною чи поверненнями товарів (здійснення в обліку операцій сторнування повернутих товарів і реалізація інших товарів при їх заміні, а також відповідне їх документальне оформлення накладними, коригування податкових платежів).

7. Врахування особливостей віртуальної торгівлі через інтернет-магазини, які набувають все більшої популярності: суттєвими питаннями аудиторського контролю будуть перевірки повноти відображення отриманої виручки залежно від способів оплати замовлених та отриманих покупцями товарів (готівкою, банківськими платежами, пластиковою картою, за допомогою електронних грошей із використанням однієї з платіжних систем).

8. Контроль транспортних витрат торговельного підприємства та відповідного їх відшкодування покупцем згідно умов поставки товарів чи віднесення на витрати постачальника (продавця) товарів.

Отже, аудит торговельних доходів має здійснюватися із урахуванням особливостей процесу торгівлі, організаційної структури, масштабів і специфіки діяльності торгових підприємств. Крім захисту інтересів зовнішніх користувачів звітності торговельних підприємств аудитор повинні задовольняти потреби його внутрішньогосподарського управління, ефективність якого залежить від адекватного інформаційного забезпечення планування, обліку, аналізу аудиту доходів.